

ESIMENE JAGU. VASTUOLULISTE TEEMADE TUTVUSTUS

TEGEVUS 1.1. SISSEJUHATUS

— Kogu Euroopas on üha enam inimesi seda meelt, et vastuoluliste teemade käsitlemine on demokraatia- ja inimõigushariduse oluline osa. See arendab iseseisvat mõtlemist, soodustab kultuuridevahelist dialoogi, sallivust ja austust teiste inimeste vastu, toetab kriitilist suhtumist meediasse ning võimet lahendada erimeelsusi demokraatlikult ilma vägivallata. Järgneva tegevuse eesmärk on tutvustada osalejatele vastuoluliste teemade mõiste määratlust praegusaegses kirjanduses, selle mõiste alla kuuluvate teemade laadi ning põhjendusi, miks neid tuleks klassis ja koolis käsitleda.

Eesmärk

— Tutvustada vastuoluliste teemade mõistet ning vaagida klassis ja koolis vastuoluliste teemade käsitlemise poolt rääkivaid argumente.

Tulemused

— Osalejad:

- ▶ oskavad esitada vastuoluliste teemade mõiste ametliku definitsiooni;
- ▶ oskavad tuua aktuaalseid näiteid selle mõiste alla kuuluvate teemade kohta;
- ▶ teavad ja mõistavad erinevaid argumente, mis toetavad vastuoluliste teemade käsitlemist koolis.

Kestus

— 20 minutit

Ressursid

— Vajalikud töövahendid:

- ▶ PowerPointi slaidid,
- ▶ sülearvuti ja projektor.

Ettevalmistus

— Koostage lühike PowerPointi esitlus, et selgitada vastuoluliste teemade mõiste sisu ning nende tähtsust kodaniku- ja inimõigushariduses. See peaks sisaldama:

- ▶ vastuoluliste teemade mõiste definitsiooni;
- ▶ mõnda aktuaalsete vastuoluliste teemade näidet;
- ▶ loetelu põhjendustest, mis toetavad vastuoluliste teemade käsitlemist koolis.

— Üks võimalik definitsioon, valik näiteid ja loetelu vastuoluliste teemade käsitlemist toetavatest põhjendustest on esitatud järgnevas abimaterjalis.

Näpunäide

Arvestades koolitusprogrammi pealkirja, on üsna tõenäoline, et osalejad ootavad sellest midagi väga vastuolulist. Seetõttu ei maksa esitluse jaoks näidete valimisel liiga ettevaatlik olla – mida vastuolulisemad need teemad on, seda parem. Püüdke valida eri tüüpi näiteid, millest mõned oleksid kohalikud ja teised rahvusvahelised. Samas peaksid need olema osalejatele juba tuttavad, et nad oskaksid näha, kuidas nende käsitlemine koolis võib eriarvamusi põhjustada. Algstiimulina oleks eriti tõhus kasutada konkreetseid teemasid illustreerivaid pildislaide, näiteks sisse-/väljarände, äärmusluse ja radikaliseerumise, kliimamuutuste, soolise vägivalla, seksuaalse identiteedi, LGBT-inimeste õiguste, küberkiusamise, korrupsiooni, poliitiliste protestide, koolivägivalla, loomkatsete või geneetiliselt muundatud taimede kohta.

Üheksa põhjust, miks on vastuoluliste teemade käsitlemine vajalik

1. Vastuolulised teemad on juba oma olemuselt ühiskonnaelus **väga olulised** – nende tundmaõppimine peaks olema iga noore inimese ühiskondliku ja poliitilise hariduse osa.
2. Vastuoluliste teemade üle väitlemine on **demokraatliku protsessi** osa – see aitab noortel arendada olulisi kodanikupädevusi, näiteks avatud suhtumist, uudishimu, valmidust teist inimest mõista, sallivust ning demokraatliku väitluse ja rahumeelse konfliktilahenduse oskusi.
3. Noored inimesed on nüüdisaegsete sidevahendite (nt mobiiltelefonid, Twitter, Facebook jne) kaudu iga päev vastuolulistest teemadest rääkiva **teabe turmtule** all – neil on vaja abi, et selles kõiges orienteeruda.
4. Meedias vahendatakse vastuolulisi teemasid sageli **poolikult ja eksitavalt** – kui kuskilt mujalt abi ei tule, siis on kooli kohustus tagada, et noored saaksid tasakaalustatud ülevaate teemadest, mis võivad nende elu tugevalt mõjutada.
5. Maailmas kerkib kogu aeg esile **uusi vastuolusid** – kui noored õpivad juba koolis, kuidas neid käsitleda, on neil parem ettevalmistus teha seda ka edasises elus.
6. Vastuoluliste teemade uurimine eeldab mitmeid **kriitilise mõtlemise ja analüüsi oskusi** – see aitab noortel õppida, kuidas kaaluda tõendeid, teha kindlaks kallutatust ning langetada põhjendatud tõendus põhiseid otsuseid.
7. Vastuoluliste teemadega tegelemine võib toetada noorte **isiklikku ja emotsionaalset arengut** – see aitab neil paremini oma emotsioone mõista ja väärtushinnangutes selgusele jõuda, muutuda paremaks õppijaks ja enesekindlamaks isiksuseks.
8. Vastuoluliste teemade käsitlemisel tuleb vaadelda **aktuaalseid tegeliku elu probleeme** – see annab kodaniku- ja inimõigusharidusele praktilise mõõtme.
9. Sageli hakkavad **õpilased** ka muudes tundides **vastuoluliste teemade üle arutlema** – õpetajale on kasulik, kui tal on ettevalmistus sellises olukorras käitumiseks ja ta ei pea kohapeal vastuseid välja mõtlema.

TEGEVUS 1.2. TOOLIMÄNG

Teiste inimestega vastuoluliste teemade arutamine võib tekitada tugevaid tundeid. Mida sügavam on meie veendumus mingil teemal, seda tõenäolisemalt peame neid seisukohti oma isiksuse ja identiteedi lahutamatuks osaks. Seega kipume oma ideede ja argumentide kriitikat sageli tajuma isikliku rünnakuna ning tunneme kartust või piinlikkust, kui peame avaldama oma seisukohti inimestele, keda me ei tunne või ei usalda. Järgneva tegevuse eesmärk on aidata osalejatel uurida vastuoluliste teemade emotsionaalset mõõdet ning selle mõju klassi õhkkonnale ja selle kujundamisele. Samuti toimib see sissejuhatava harjutusena, mis aitab osalejatel üksteisega rohkem tuttavaks saada.

Eesmärk

Uurida vastuoluliste teemade emotsionaalset mõõdet ning selle mõju klassi õhkkonnale ja selle kujundamisele.

Tulemused

Osalejad:

- ▶ on teadlikud vastuoluliste teemade emotsioone äratavast iseloomust;
- ▶ oskavad ette aimata, millised tunded vastuoluliste teemade käsitlemise käigus võivad tekkida;
- ▶ mõistavad nende mõju klassi õhkkonnale ja selle kujundamisele.

Kestus

20-25 minutit

Ressursid

Vajalikud töövahendid:

- ▶ vastuoluliste väidete loetelu,
- ▶ muusika mängimise võimalus, nt CD-mängija, sülearvuti ja kõlarid.

Ettevalmistus

Mõelge välja umbes 5–6 vastuolulist väidet. Püüdke leida näiteid, mis mõjuksid osalejatele eriti emotsionaalselt, tekitaksid nende vahel lahkarvamusi ning võiksid olla huvitavad ja olulised noortele, keda nad õpetavad.

Mõned näidsväited aruteluks

- ▶ „Liiga palju räägitakse laste õigustest ja liiga vähe nende kohustustest.“
- ▶ „Samasoolistel paaridel peaks olema adopteerimisõigus.“
- ▶ „Euroopa Liit on aja ja raha raiskamine ning tuleks laiali saata.“
- ▶ „Vanematel peaks olema keelatud lapsi lüüa.“
- ▶ „Tuumarelvad on vajalikud maailmas rahu säilitamiseks.“
- ▶ „Noortel peaks olema valimisõigus alates 16. eluaastast.“
- ▶ „Vägivaldses äärmusluses süüdi mõistetute suhtes tuleks taastada surmanuhtlus.“
- ▶ „Loomadel peaksid olema samad õigused mis inimestel.“
- ▶ „Abistatud eutanaasia on humaanne suremisviis ega tohiks olla karistatav.“
- ▶ „Vanematel peaks olema võimalus oma laste geneetilisi tunnuseid valida.“
- ▶ „Jõukaid inimesi tuleks madalamalt maksustada, sest nad loovad rikkust ja töökohti.“
- ▶ „Inimeste liikumist riikide vahel ei tohiks kuidagi piirata.“
- ▶ „Sooline võrdõiguslikkus on valdavalt naiste teema ja põhjustab meeste diskrimineerimist.“
- ▶ „Kanep tuleks legaliseerida.“
- ▶ „Sooline identiteet kujuneb välja ühiskonna, mitte looduse mõjul.“
- ▶ „Poliitikud hoolivad vaid omakasust.“
- ▶ „Suitsetajad ja ülekaalulised peaksid arstiabi eest rohkem maksma.“
- ▶ „Inimõigusi ja võrdsust toetavate seadustega on liiga kaugele mindud ja see on tekitanud riske vältiva ühiskonna.“

Meetod

1. Paigutage ruumis suvaliselt laiali osalejate arvule vastav arv toole nii, et need oleksid kahekaupa vastakuti.
2. Õelge osalejatele, et nad kuulevad varsti muusikat. Kui muusika algab, peaksid nad vabalt toolide vahel ringi kõndima – või tantsima, kui selleks soovi on. Kui muusika seisma jääb, peaksid nad kiiresti istuma lähimale toolile – nii tekivad näoga teineteise vastas istuvad paarid. Nüüd lugege ette üks loetelus olev väide. Igas paaris peaks see inimene, kes teisest hiljem toolile istus, tutvustama teisele 30 sekundi jooksul oma arvamust ette loetud väite kohta. Selle aja jooksul peaks paariline vaikselt kuulama ja mitte välja näitama, kas ta nõustub või mitte. Seejärel on tema kord 30 sekundi jooksul väite kohta oma arvamust avaldada.
3. Pange muusika taas mängima.
4. Korrake kogu protsessi uuesti.
5. Tehke seda mitu korda vastavalt ette valmistatud väidete arvule või kasutatavale ajale. Kui osalejatele on mängu põhimõtte selge, võite ühe variandina paluda ka neil esitada aruteluks mõne vastuolulise väite, aga rõhutage, et see peab olema tõesti väga vastuoluline.
6. Paigutage toolid ringikujuliselt üldiseks aruteluks.

Näpunäide

Mõni osaleja võib olla kõhklev, kui tal palutakse oma isiklik seisukoht avalikult välja öelda. (Tegelikult on ka see iseeneses juba õppetund.) Õelge neile, et see on kogu koolituse ainus harjutus, kus seda tuleb teha. Lisaks räägivad nad korraga ainult ühe inimesega ja keegi ei arvusta neid ühegi seisukoha pärast, mida nad avaldavad või ei avalda. Selgitage, et neil on oluline sellist olukorda ise kogeda, kuna see aitab paremini mõista tundeid, mis võivad koolis vastuoluliste teemade käsitlemise ajal tekkida.

Arutelu

■ Arutage rühmas tundeid, mis osalejatel harjutuse ajal tekkisid ning mida see õpetab klassis vastuoluliste teemade käsitlemise kohta, näiteks kuidas nad suhtuvad sellesse, et õpilased peaksid klassis isiklike seisukohti avaldama. Milline peaks olema klassis valitsev õhkkond, et see soodustaks vastuoluliste teemade käsitlemist, ja kuidas seda luua? Millised väitlemisreeglid tuleks nende arvates klassis või koolis kehtestada?

Näpunäide

Sellel etapil oleks hea jätta arutelu suhteliselt lühikeseks. Selgitage, et koolituse käigus tuleb veel võimalusi refleksiooniks ja mõttevahetuseks.

[Tegevuse idee: <http://www.anti-bias-netz.org/>]

TEGEVUS 1.3. TUNNETE PUU

■ Eneserefleksioon on õpetaja erialase enesetäiendamise oluline osa. Järgnev tegevus peaks aitama osalejatel välja selgitada ja kaardistada oma tundeid koolituse algusjärgus.

Eesmärk

■ Aidata osalejatel välja selgitada ja kaardistada oma tundeid koolituse alguses.

Tulemused

■ Osalejad:

- ▶ mõistavad oma algseid tugevusi ja nõrkusi seoses vastuoluliste teemade käsitlemisega kui lähtekohta edasiseks enesetäiendamiseks.

Kestus

■ 10 minutit

Ressursid

■ Vajalikud töövahendid:

- ▶ tunnete puu joonistuse eksemplarid

Ettevalmistus

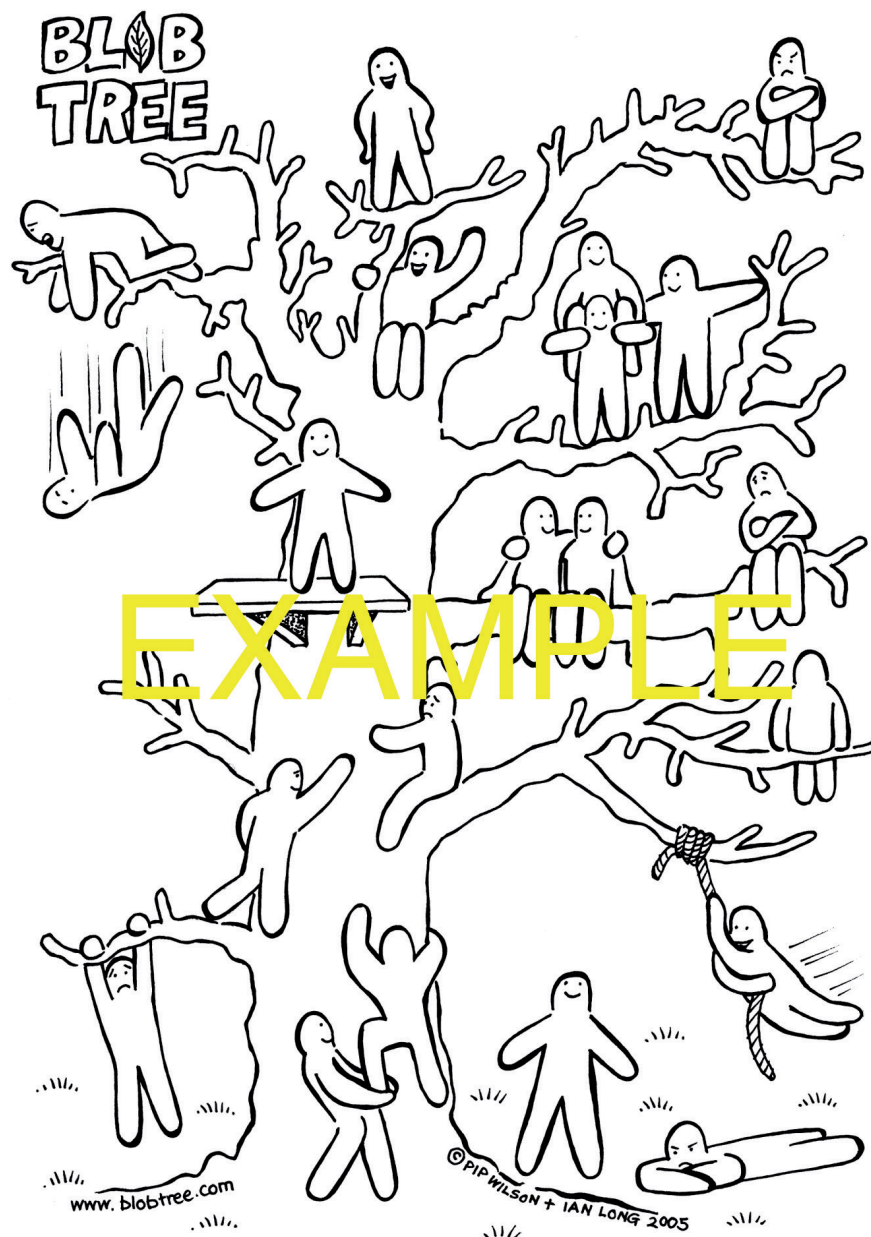
■ Tehke iga osaleja jaoks üks koopia allpool olevast tunnete puu joonistusest.

Meetod

1. Jagage välja tunnete puu joonistused.
2. Paluge osalejatel joonistust mõnda aega vaikides vaadata ja otsustada, milline joonistatud tegelane väljendab kõige paremini nende hetketundeid seoses koolitusega ja võimalusega, et nad peaksid tunnis käsitlema mõnda varem nimetatud vastuolulist teemat. Seejärel peaksid nad valitud tegelase värvima või joonistama.
3. Laske osalejatel soovi korral veel mõne minuti jooksul oma valikut teistele selgitada, kuid rõhutage, et see ei ole kohustuslik.
4. Selgitage, et te tulete selle juurde koolituse lõpus tagasi, et näha, kuidas osalejate tunded selleks ajaks on muutunud.

TEGEVUS 1.3. ABIMATERJAL

Tunnete puu

© Autoriõigus: Pip Wilson ja Ian Long 2003

Pildi ostmiseks külastage veebisaiti www.blobtree.com ja valige toode „The Blob Tree“.

TEGEVUS 1.4. KUUM VÕI KÜLM?

■ Miks on mõned teemad vastuolulised? Miks põhjustavad mõned rohkem erimeelsusi kui teised? Järgnev tegevus peaks aitama osalejatel uurida tegureid, mis muudavad teemasid vastuoluliseks, ning eri tüüpi teemade klassis ja koolis käsitlemisega seotud raskusi.

Eesmärk

■ Uurida erinevaid tegureid, mis muudavad teemasid vastuoluliseks, ning eri tüüpi teemade klassis ja koolis käsitlemisega seotud raskusi.

Tulemused

■ Osalejad:

- ▶ teavad, milliste tegurite mõjul muutuvad teemad vastuoluliseks;
- ▶ mõistavad raskusi, mida eri tüüpi teemad klassis ja koolis tekitavad.

Kestus

■ 20-25 minutit

Ressursid

■ Vajalikud töövahendid:

- ▶ märkmelehed – mitu lehte iga osaleja jaoks,
- ▶ kolm suurt silti: KUUM, KÜLM ja LEIGE,
- ▶ vaba seinapind,
- ▶ jaotusmaterjal.

Ettevalmistus

■ Leidke vaba seinapind ja kinnitage selle ühte otsa suur silt sõnaga KUUM. Kinnitage teise otsa silt sõnaga KÜLM ja nende vahele silt sõnaga LEIGE. Tehke iga osaleja jaoks üks koopia vastuolulisi põhjustavaid tegureid loetlevast jaotusmaterjalist (vt abimaterjal allpool) või tehke sellest PowerPointi slaid.

Meetod

1. Andke igale osalejale umbes 5–6 märkmelehte.
2. Paluge neil mõelda vastuoluliste teemade näiteid ja kirjutada iga näide ühele märkmelehele. Selgitage, et nad ei pea olema ettevaatlikud, vaid võivad kirja panna ka ülimalt vastuolulisi väiteid.
3. Paluge neil reflekteerida, milliseid tundeid neis tekitab mõte, et nad peaksid valitud vastuolulisi teemasid klassis käsitlema.
4. Paluge neil kinnitada oma märkmelehed seinale selle järgi, kui suurt ebamugavust vastava teema käsitlemine neis tekitab: KÜLM – pole probleemi, KUUM – liiga valus teema, LEIGE – nii ja naa.
5. Andke osalejatele mõned minutid aega, et nad saaksid vaadata, milliseid teemasid teised on kirja pannud ja kuhu need on paigutatud.
6. Paigutage toolid ringi üldiseks aruteluks.

Variandid

Sellel harjutusel on mitmeid variante, mida võib soovi korral ülal kirjeldatu asemel kasutada.

Variandid

Sellel harjutusel on mitmeid variante, mida võib soovi korral ülal kirjeldatu asemel kasutada.

Pesunöör - üle ruumi veetakse pea kõrguselt nöör. Selle üks ots märgistatakse sildiga KÜLM, teine sildiga KUUM ja keskkohal sildiga LEIGE: Osalejad kirjutavad oma teemad kaartidele ja kinnitavad need pesulõksudega nööri.

Jalgadega hääletamine - vastuolulised teemad kirjutatakse põrandale asetatud kaartidele. Pärast iga teema tutvustamist astuvad osalejad vastavalt kaardile lähemale või sellest kaugemale, et näidata, kui suurt ebamugavustunnet mõte selle teema klassis käsitlemisest neis tekitab.

Mööda nööri käimine - ruumi põrandale märgitakse kleeplindi või nööri joon. Koolitaja nimetab erinevaid teemasid ja osalejad rivistuvad joonele vastavalt sellele, kui suurt ebamugavust mõte selle teema käsitlemisest neis tekitab: joone üks ots on KUUM ja näitab suurt ebamugavust, teine ots on KÜLM ja näitab, et probleemi pole.

Grafitisein - üks vaba seinosa määratakse grafitiseinaks. Osalejad kirjutavad oma vastuolulised teemad märkmelehtedele ja märgivad lisaks, kui mugavalt või ebamugavalt nad ennast selles teemas tunnevad. Siis kleebivad nad lehed seinale. Seejärel loevad nad teiste kirjutatut ja lisavad nende lehtedele oma kommentaare.

Arutelu

■ Jagage välja jaotusmaterjal ja korraldage arutelu raskustest, mida eri tüüpi teemad klassis tekitavad.

Näpunäide

Vastuoluliste teemade käsitlemisega seotud raskused jagunevad tavaliselt kindlatesse kategooriatesse. Et soodustada selle teema arutamist, on kasulik valmistada spikriks ette vastav loetelu. See võib sisaldada näiteks järgmist:

Õpetaja roll

Kelle poole peaks õpetaja vaidluses asuma?

Kuidas saab õpetaja vältida süüdistusi kallutatuses või ajupesuses?

Õhkkond ja distsipliin klassis

Kuidas saab õpetaja luua turvalisemat õpikeskkonda?

Kuidas saab õpetaja klassis distsipliini tagada?

Õpetaja teadmised teemade kohta

Kuidas saab õpetaja omandada käsitletavate teemade kohta vajalikud teadmised?

Kuidas jätta muljet, et ta on teemadega kursis?

Noorte isiklikud kogemused ja reaktsioonid teemadele

Kuidas saab õpetaja vähendada õpilaste pahameele või solvumise ohtu?

Kuidas tegutseda, kui mõni õpilane ägestub?

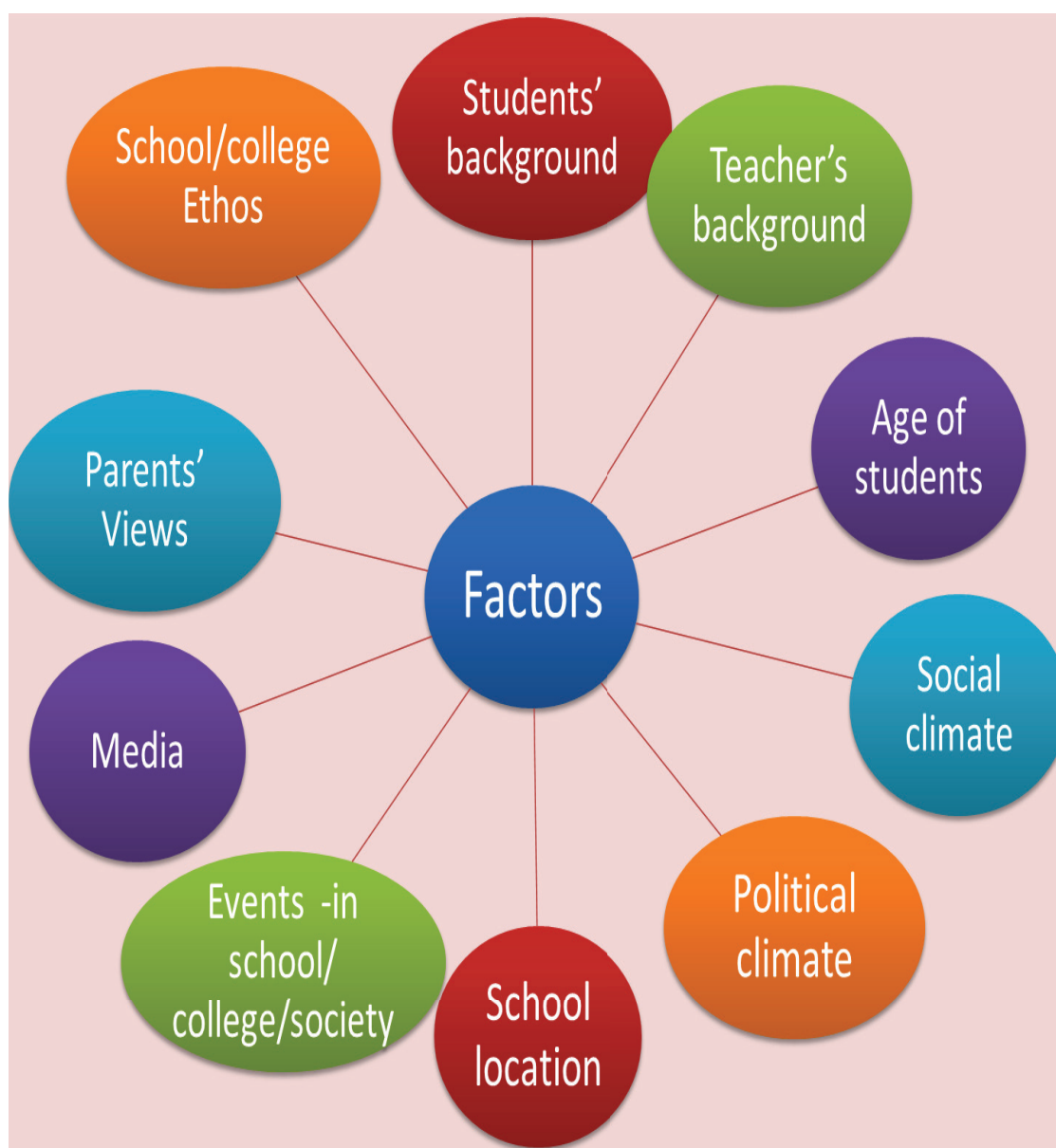
Ajalised raamid

Kuidas mahutada seda kõike ühe tunni või tundide seeria raamidesse?

Kuidas otsustada, millal on aeg arutelu lõpetada?

TEGEVUS 1.4. ABIMATERJAL

Tegurid, mis muudavad teema vastuoluliseks

School/college Ethos - Kooli meelsus	School location - Kooli asukoht
Students' background - Õpilaste taust	Events in school/college/society - Sündmused koolis/ühiskonnas
Teacher's background - Õpetaja taust	Media - Meedia
Age of students - õpilaste vanus	Parents' views - Lapsevanemate seisukohad
Social climate - Ühiskondlik õhustik	Factors - Tegurid
Political climate - Poliitiline õhustik	

TEGEVUS 1.5. PAGASIKONTROLL

■ Igal inimesel on hulk tõekspidamisi ja väärtushinnanguid, mis mõjutavad nende maailmanägemist ja tegevust. Mõnikord nimetatakse seda „kultuuripagasiks“. Sageli ei ole inimesed ise oma tõekspidamistest ja väärtushinnangutest teadlikud. Nad ei mõista, et kõik nende kogemused tulevad läbi selle filtri. Täpselt sama kehtib ka õpetajate kohta. Järgnev harjutus peaks aitama selgitada, kuidas õpetajate tõekspidamised ja väärtushinnangud mõjutavad nende hoiakut vastuoluliste teemade suhtes, ning innustama osalejaid reflekteerima selle üle, millist mõju avaldavad nende tõekspidamised ja väärtushinnangud vastuoluliste teemade käsitlemisele klassis ja koolis.

Eesmärk

■ Uurida, kuidas mõjutavad õpetajate tõekspidamised ja väärtushinnangud nende suhtumist vastuolulistesse teemadesse, ning innustada osalejaid reflekteerima oma tõekspidamiste ja väärtushinnangute mõju üle.

Tulemused

■ Osalejad:

- ▶ mõistavad, kuidas õpetaja isiklikud tõekspidamised ja väärtushinnangud mõjutavad tema erialast tööd vastuoluliste teemadega;
- ▶ on rohkem teadlikud oma isiklike tõekspidamiste ja väärtushinnangute mõjust nende õpetajatööle.

Kestus

■ 20-30 minutit

Ressursid

■ Vajalikud töövahendid:

- ▶ arutelukaartide komplektid,
- ▶ tühjad kaardid,
- ▶ mõned väikesed kotid,
- ▶ märkmetahvel ja pliiats.

Meetod

■ Valmistage ette mõned arutelukaartide komplektid, kasutades allpool abimaterjalis esitatud näidist. Kasutage kohalikes oludes tuttavlikuna mõjuvaid nimesid ja isiksusetüüpe. Kuna kaarte kasutatakse väikestes rühmades, peab komplekte olema sama palju kui moodustatavaid rühmi. Asetage iga komplekt väikesesse kotti (sobib ka paber- või kandekott). Samuti läheb harjutuse lõpus vaja ühte tühja kaarti iga osaleja jaoks.

Tegevuse käik

1. Jaotage osalejad väikestesse rühmadesse.
2. Andke igale rühmale arutelukaartide komplekti sisaldav kott. Selgitage, et iga kaart sisaldab lühikirjeldust mõne õpetaja kohta (aga mitte nende tutvusringkonnast).
3. Laske rühmadel tõmmata kotist pimesi välja ühe õpetaja kaart.
4. Paluge neil lugeda kaardil olevat kirjeldust õpetaja kohta ja arutada omavahel, kuidas see võiks mõjutada selle õpetaja suhtumist vastuolulistesse teemadesse ja seda, kuidas ta neid klassis ja koolis käsitleks.
5. Andke rühmadele mõned minutid aega selle arutamiseks ja korrake sama veel kahe või kolme järgmise kaardiga.
6. Moodustage toolidest ring ja paluge mõnel vabatahtlikul tutvustada oma rühma järeltusi, võttes kaardid järjest läbi. Pange sealjuures tähele, kas eri rühmad jõuavad oma tõlgendustes erinevate järeltusteni.
7. Tutvustage ja selgitage „kultuuripagasi“ mõistet ja selle olulisust seoses vastuoluliste teemade käsitlemisega.

Arutelu

Arutlege rühmas selle üle, kuidas õpetajate töökspidamised ja väärtushinnangud võivad mõjutada vastuoluliste teemade käsitlemist, näiteks kust õpetajate töökspidamised ja väärtushinnangud võivad pärineda. Kui lihtne on õpetajal endal oma eelarvamusi ja -hoiakuid kindlaks teha?

Arutelu lõpetuseks paluge osalejatel reflekteerida oma isiklike töökspidamiste ja väärtushinnangute üle õpetajatena ning mõelda, kuidas need seostuks vastuoluliste teemade käsitlemisega. Andke igale osalejale tühi kaart, millele kirjutada iseenda kohta üks samasugune lause, nagu on arutelukaartidel. Paluge neil selle üle tõsiselt mõelda ja kaaluda, kuidas see mõjutab nende teemakäsitlust klassis ja koolis. Öelge neile, et kaardid jäävad neile endale ja nad ei pea neid kellelegi näitama. Seda harjutust tuleks teha vaikides. Kolme-nelja minuti järel lubage soovijatel mõne teise osalejaga mõtteid vahetada, aga rõhutage, et see ei ole kohustuslik.

Näpunäide

Lõpus toimuv eneserefleksioon on selle harjutuse kõige tähtsam osa. Jätke selle jaoks kindlasti piisavalt aega.

Soovitus

lirimaal on soovitatud, et pärast õpetajate isikliku „pagasi“ üle arutamist võiks vaadelda ka ametlikku „pagasit“, mis neile tekib siis, kui neist saavad avaliku sektori palgal olevad töötajad. See hõlmab seaduste ja hariduspoliitikaga neile pandavaid kohustusi, koolijuhtide ja -inspektorite ootusi ning õpetaja elukutsega kaasnevaid moraalseid kohustusi.

Variandid

Kes neist on terrorist? Ühendkuningriigis mõtlesid õpetajaks õppijad välja harjutuse, milles osalejatele antakse mitme inimese näopildid (ajakirjadest välja lõigatud) ja palutakse otsustada, kes neist on terrorist. Harjutuses ei ole õiget vastust, vaid see peaks panema osalejaid reflekteerima selle üle, mis nende peas otsuse tegemise ajal toimus ja millele nad tähelepanu pöörasid. Nad peaksid mõtlema, milliste tunnuste põhjal nad oma otsuse tegid ja kui palju nad seda samal ajal endale teadvustasid.

Kes neist on heteroseksuaalne? Sarnast näopiltidega harjutust on Rootsis kasutatud seksuaal- ja suhtekasvatustes. Seekord küsitakse, kes kujutatutest on heteroseksuaalne.

Taoline harjutus toimib kõige paremini siis, kui valida sellised näod, mis ei anna mingeid vihjeid õige vastuse kohta. Kõik eelarvamused ja stereotüübid on ainult osalejate peas.

TEGEVUS 1.5. ABIMATERJAL

Arutelukaartide näidis

Karin ... talle meeldib folkmuusika ja rahvatants, ta on väga isamaaline ning kuulub rahvuslikku erakonda	Peeter ... kasvas üles tõsiusklikus peres, ei joo ega suitseta, osaleb abilisena aktiivselt oma kiriku jumalateenistustel
Deepa ... saabus riiki pagulasena ja mäletab siiani, kui halvasti teda siin esimestel aastatel koheldi	Helen ... elas mõnda aega naiste varjupaigas ja toetab tugevalt naiste õigusi
Aleksei ... kuulub ametiühingusse ja võitleb inimõiguste eest, eriti seoses töötingimustega Eestis ja välismaal	Rolf ... endine sõjaväelane ja ohvitser, kes on ümber õppinud õpetajaks
Ines ... pärineb ühest Eesti tuntumast ja jõukamast perest ning omandas hariduse välismaal	Imre ... on olnud juba mitu aastat samasoolises suhtes, kuid arvab, et koolis ei tea seda keegi